

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENT

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Postboks 8112 Dep
0032 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

13/3130-

14.01.2014

Høringsuttalelse - Ny lov om karantene eller saksforbud ved overgang fra politisk stilling i departementene til andre stillinger mv og forslag til endringer i lov om statens tjenestemenn

Arbeids- og sosialdepartementet (ASD) viser til brev fra Forbruker-, administrasjons- og kirke departementet av 11. oktober 2013 vedlagt høringsnotat om ny lov om karantene eller saksforbud ved overgang fra politisk stilling i departementene til andre stillinger mv. og forslag til endringer i lov om statens tjenestemenn.

Arbeids- og sosialdepartementet støtter forslaget til lovfesting av retningslinjene om karantene og saksforbud, men har likevel enkelte kommentarer knyttet til høringsbrevet og den foreslåtte lovteksten. Våre kommentarer knytter seg utelukkende til forslagene om endringer i tjenestemannsloven.

Av høringsnotatet fremstår det i punkt 2.2.3 som det er ønskelig å ilegge arbeidstakerne en plikt til å ta andre arbeidsoppgaver i "karanteneprosjektet". Vi antar at det her er ment at en slik plikt kan pålegges i *oppsigelsestiden*, jf. også formuleringen i kulepunkt 2 under punkt 1.4 på høringsnotatets side 5. Karanteneprosjektet er, slik vi forstår lovforslaget, ment å starte etter fratredelsen av stillingen i statsforvaltningen og altså etter utløpet av oppsigelsestiden. Det er etter ASDs syn viktig at man er konsekvent når det gjelder begrepsbruken her, for at stoffet skal bli mest mulig brukervennlig.

Når det gjelder kompensasjonen for karantenetiden er det i NOU 2012:12 lagt til grunn at "*[d]et bør være adgang til å gjøre fradrag i kompensasjonen for annen inntekt som vedkommende har eller kunne ventes å få i perioden.*" Dette fremstår som en videreføring av dagens praksis slik denne er beskrevet i Moderniseringsdepartementets kommentarer til retningslinjenes fra 2005, jf. formuleringen "*[a]ndre arbeidsinntekter i perioden vil komme til*

fradrag i godtgjørelsen” til retningslinjens punkt 5. I NOU 2012:12 fremgår en slik fradragsregel av § c tredje ledd. Slik vi leser § c i lovforslaget i høringsbrevet er fradragsregelen ikke en del av denne kompensasjonsbestemmelsen. Det er heller ikke omtalt i høringsnotatet at regelen er tatt ut. ASD ber om at grunnlaget for at fradragsregelen er fjernet belyses i den fremtidige lovproposisjonen.

Når det gjelder selve lovteksten for øvrig oppfattes denne generelt som noe vanskelig tilgjengelig. ASD mener blant annet at det bør fremkomme tydeligere i bestemmelse § b hvem som kan ilegges karantenetid.

Videre mener vi, slik vi også kommenterte i forbindelse høringen om NOU 2012:12, at forskjellen på/sammenhengen mellom bestemmelsen i § b første ledd annet punktum og § b annet ledd bør komme bedre frem.

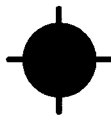
Arbeids- og sosialdepartementet har for øvrig forelagt høringen for Direktoratet for arbeidstilsynet og Petroleurstilsynet. Petroleurstilsynet hadde ingen merknader til ny lov, men vedla sine kommentarer i forbindelse med høringen av NOU 2012:12. Disse følger vedlagt. Direktoratet for arbeidstilsynets er positive til endringene i tjenestemannsloven, som de mener vil sikre en mer enhetlig vurdering av behovet for karantene eller saksforbud og dermed styrke grunnlaget for tillit til den offentlige forvaltning. Departementet slutter seg til denne merknaden, som følger vedlagt.”

Med hilsen

Karl A. Bilstad (e.f.)
ekspedisjonssjef

Ola Torvald Foss
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk, og har derfor ikke håndskrevet signatur

PETROLEUMSTILSYNET

Arbeidsdepartementet
Postboks 8019 Dep

0030 Oslo

Vår saksbehandler
Annika Svanevik

Deres ref.
12/2718

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)
Ptil 2012/1304/ASv/PGB

Dato
14.9.2012

NOU 2012:12 Ventetid - et spørsmål om tillit

Det vises til ADs forespørsel om eventuelle merknader til NOU 2012:12 Ventetid - et spørsmål om tillit fra Fornyings- administrasjons- og kirkedepartementet (FAD). Det vises også til brev oversendt AD 10.2.2012 *Tilbakemelding på evaluering av statens karantenerregelverk* og 13.4.2012 *Vedrørende retningslinjer for habilitet i Petroleumstilsynet* hvor sentrale problemstillinger NOU-en redegjør for er redegjort for.

NOU 2012:12 gjennomgår statens gjeldende karantenerregelverk, som pr. i dag består av i alt tre sett med retningslinjer, henholdsvis:

- "Retningslinjer for informasjonsplikt, karantene og saksforbud for politikere ved overgang til ny stilling mv. utenfor statsforvaltningen"
- "Retningslinjer for bruk av karantene ved overgang fra politisk stilling til departementsstilling"
- "Retningslinjer for karantene og saksforbud ved overgang til ny stilling utenfor statsforvaltningen for embets- og tjenestemenn".

Utvalget foreslår at de nå gjeldende retningslinjene blir erstattet med et nytt regelverk. Utvalget tilrår at reglene blir lovfestet, og har også utformet et utkast til slike lovbestemmelser.

Petroleumstilsynet (Ptil) vil begrense sine kommentarer til utredningen til å gjelde forslagene til endring av regelverket for karantene og saksforbud ved statsansattes (dvs. ikke politisk stilling) overgang til stillinger utenfor statsforvaltningen. Dvs. de forhold som pr. i dag er regulert av "Retningslinjer for karantene og saksforbud ved overgang til ny stilling utenfor statsforvaltningen for embets- og tjenestemenn", utgitt av daværende Moderniseringsdepartementet i 2005.

For at Ptil skal kunne utføre sine oppgaver som tilsynsetat er det en forutsetning at vi innehar den nødvendige tillit i industrien og samfunnet for øvrig. I den sammenheng er det sentralt at man også ved ansattes overgang fra etaten til stilling utenfor statsforvaltningen opprettholder allmennhetens tillit til forvaltningen og tjenestemennene. Også når det gjelder rekruttering av personell fra næringen til etaten er det sentralt at man kan rekruttere medarbeidere med relevant fagkompetanse, som kjenner industrien og gjerne har erfaring fra denne.

For Ptils del er det utvalgets forslag til endringer av lov 4. mars 1983 nr.3 om statens tjenestemenn mv. som er aktuell, jf. NOU 2012:12 side 118-119.

Utvalgets forslag til § a

Utvalgets forslag til § a *Overgang fra ledende stillinger i departementer og direktorater* gjelder etter sin ordlyd for innehavere av konkrete angitte stillinger – dvs. ”*departementsråd, assisterende departementsråd, ekspedisjonssjef eller direktoratsleder...*” .

Når innehaver av slike stillinger vil tiltre en stilling utenfor statsforvaltningen, kan departementet etter en konkret vurdering fastsette ventetid eller saksforbud etter nærmere regler i utvalgets forslag til §a.

Ptil er ikke offisielt benevnt som et direktorat, men som tilsyn. Vi antar likevel at foreslått §a også vil gjelde for leder av Ptil og andre tilsvarende underordnede statlige etater. Det kan imidlertid med fordel klargjøres nærmere i ordlyden om dette er meningen.

Ptils forstår videre ordlyden ”*direktoratsleder*” i den foreslåtte § a dit hen, at den kun vil gjelde for direktoratenes øverste leder, dvs. for 1 person/stilling. For Ptils del vil det si Ptils direktør, som ansettes av AD. Det vises i denne sammenheng til NOU2012:12 side 99 hvor det fremgår: ”*For direktorater og andre underordnede organer i sentralforvaltningen kan en generell regel etter utvalgets syn bare være aktuell for forvaltningsorganets leder (direktør).*”

I lys av denne uttalelsen kan det etter Ptils mening med fordel klargjøres i ordlyden at det kun er direktoratets/ andre tilsvarende underordnede organers øverste leder som menes her, slik at det ikke skapes grunnlag for tvil om også andre lederstillinger innenfor et direktorat/tilsyn omfattes av foreslått § a.

For øvrig nevnes at Petroleumstilsynets direktør allerede i dag har klausul om karantene og saksforbud i sin kontrakt, se NOU 2012:12 side 93. Ptils direktør ansettes av AD, og det vil derfor være opp til AD å vurdere nærmere om en lovfesting av dette er hensiktsmessig.

Utvalgets forslag til § b

§b første ledd første setning lyder: ”*Ved tilsetting i en annen stilling enn nevnt i § a kan tilsettingsmyndighetene sette vilkår som lar departementet fastsette ventetid eller saksforbud hvis tjenestemannen senere vil gå over til stilling, verv eller virksomhet utenfor statsforvaltningen*”.

Ptil forstår dette slik at det enkelte forvaltningsorgan ved tilsettinger (som ikke er omfattet av forslag til § a) skal vurdere konkret om det bør tas inn et vilkår i tilsetningsavtalen om at det kan ilegges ventetid eller saksforbud ved senere overgang som nevnt. Dette innebærer at det må foretas en konkret vurdering av om den aktuelle stilling er nødvendig å behefte med vilkår om ventetid/saksforbud ved ansettelsen. Dette kommer vi tilbake til. Dersom slikt vilkår ikke er blitt tatt inn i tilsetningsavtalen, vil det ikke kunne gjøres gjeldende ventetid/saksforbud mot vedkommende tjenestemann ved senere overgang. Ptil forstår det videre slik at det ikke vil være Ptil som foretar vurderingen av- og avgjør om ventetid eller saksforbud faktisk skal ilegges. Denne kompetansen er etter ordlyden tillagt ”*departementet*”. Det er noe uklart om det er det enkelte forvaltningsorgans overordnede fagdepartement som er tillagt denne kompetansen, eller om Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet skal ha en særlig

stilling i dette, jf. NOU 2012:12 side 101. Den enkelte tjenestemann skal imidlertid varsle sine overordnede innenfor eget forvaltningsorgan, jf. utkast til § d, og det antas at det enkelte forvaltningsorganet deretter må sende varsel videre til det aktuelle departement for avgjørelse etter § b. Det er ikke usannsynlig at dette kan medføre saksbehandlingstid av en viss lengde, noe som kan bidra til økt usikkerhet for tjenestemannen og hennes nye arbeidsgiver.

§b første ledd andre setning lyder: *”Ventetid eller saksforbud kan bare fastsettes hvis overgangen ellers kan svekke tilliten til offentlig forvaltning”*. Denne setningen synes overflødig sett i forhold til forslaget til § b andre ledd.

§b andre ledd lyder: *”Når tungtveiende hensyn tilsier det for å ivareta allmennhetens tillit til offentlig forvaltning, kan departementet fastsette ventetid eller saksforbud hvis overgangen ellers kan svekke tilliten til offentlig forvaltning.”*

Selv om vurderingen av om det faktisk skal ilegges ventetid eller saksforbud i tid kommer etter vurderingen av om det skal inntas vilkår om dette i tilsetningsavtalen, er det i stor grad de samme overordnede hensynene som ligger til grunn i begge tilfellene – nemlig behov for å ivareta allmennhetens tillit. De to vurderingene – om det skal inntas vilkår ved ansettelsen og senere om vilkåret skal påberopes – antas derfor å ha en nær sammenheng, selv om det først ved den siste vurderingen er klart hvilken ny stilling (evt. verv eller virksomhet) tjenestemannen ønsker overgang til. Ved den første vurderingen vil man se hen til karakteren av den stillingen i forvaltningen som tjenestemannen tiltrer, mens i den siste vurderingen ses dette i sammenheng med den nye stillingen/vervet/virksomheten utenfor forvaltningen som tjenestemannen skal gå over til.

Dette vil, slik Ptil oppfatter det være tilsvarende som etter dagens retningslinjer, hvor tilsettingsmyndigheten ved ansettelse vurderer om ”stillingens karakter” tilsier at det tas inn vilkår om ventetid/saksforbud, og man ved en senere konkret overgang vurderer om vilkåret skal påberopes overfor den enkelte tjenestemann. Etter ordlyden i forslaget til § b andre ledd, skal det *”tungtveiende hensyn”* til for at ventetid eller saksforbud kan fastsettes. Tilsvarende legger vi til grunn at det må være en konkret og streng vurdering om det er nødvendig i det hele tatt å innta vilkår om dette i tilsetningskontrakten.

I NOU 2012: 12 side 101 fremgår det at *”For de fleste andre statsansatte vil spørsmålet om karantene eller saksforbud ikke være så aktuelt, men det kan forekomme.”* Meningen må altså være at dette kun unntaksvis vil være aktuelt. Men hvor grensene skal trekkes er uklart.

I NOU 2012:12 side 99 fremgår det: *”Andre ansatte kan likevel ha en slik avgjørelsesmyndighet og saksinnsikt at forvaltningsorganet bør ha adgang til å stille krav ved tilsettingen om en viss karantene eller saksforbud, først og fremst med sikte på overgang til stillinger i en bransje som forvaltningsorganet regulerer, fører tilsyn med, yter tilskudd til eller kontraherer med.”*

Slik Ptil ser det er det en ikke ubetydelig utfordring å trekke grensene for hvilke stillinger som eventuelt bør beheftes med et vilkår om ventetid/og eller saksforbud, slik forslaget til §b er utformet. Dette er imidlertid tilfelle også etter dagens gjeldende retningslinjer. Dette gjør seg kanskje særlig gjeldende for spesialiserte forvaltningsorganer som Ptil. Ptil arbeider innenfor et spesialisert fagfelt, hvor etaten skal føre tilsyn med helse, miljø og sikkerhet i petroleumsvirksomheten. Vi er som etat avhengig av å rekruttere personell fra den samme næringen som innehar relevant fagkompetanse. Det er utfordrende å rekruttere denne type personell, som ofte vil kunne oppnå langt bedre økonomiske vilkår innen det private. Bruk av

vilkår om ventetid/saksforbud antas å vanskeliggjøre dette ytterligere. Samtidig som Ptil er avhengig av å rekruttere personell med relevant fagkompetanse fra petroleumsindustrien, mister nemlig Ptil også jevnlig personell ved at disse går over til stillinger i industrien vi fører tilsyn med. Hvis muligheten for at en tjenestemann på et senere tidspunkt eventuelt går over til en stilling i petroleumsindustrien, jf. NOU 2012:12 side 99, tas som utgangspunkt for vurderingen om å stille vilkår om ventetid/saksforbud, vil det kunne omfatte det alt vesentligste av ansettelser i Ptil. Videre kan nevnes at i Ptils tilfelle vil svært mange, og høyst sannsynlig også et klart flertall av medarbeiderne ha saksinnsikt i form av tilgang til sensitiv informasjon om selskapene vi fører tilsyn med gjennom sin saksbehandling, og være involvert i saker av vesentlig økonomisk betydning. Dette har sammenheng med vårt tilsynsområdes egenart.

Ptil har til nå ikke hatt som praksis å innta vilkår om ventetid/saksforbud i våre tilsetningsavtaler. Det ses da bort fra Ptils direktør, som ansettes av Arbeidsdepartementet. Dette utelukker ikke at eventuelt behov for ventetid/saksforbud kan vurderes ved konkrete nyansettelser, men som nevnt vil det være en ikke ubetydelig utfordring å trekke grensene for hvilke stillinger dette er aktuelt. Hensikten med regelverksrevisjonen som NOU 2012:12 tar til orde for, er å få en mer enhetlig praksis mht. bruk av ventetid/saksforbud. Forslaget løser imidlertid ikke hvordan man konkret skal vurdere hvilke stillinger som bør undergis slike vilkår. En enhetlig praksis på tvers av alle forvaltningsorganer er i prinsippet ønskelig, men etter Ptils syn svært vanskelig å oppnå, og i realiteten ikke nødvendigvis det beste. Til det er det for mange ulikheter mellom forvaltningsorganene og de rammebetingelser de må operere innenfor.

Etter Ptils syn skal og bør bruk av slike vilkår uansett reserveres for særlige tilfeller, og det bør i størst mulig grad søkes å oppnå ønsket effekt ved mindre inngripende virkemidler, som for eksempel interne retningslinjer for avgrensning av oppgaver i oppsigelsestiden, jf. også forslag til § e.

Utvalgets forslag til § c

Utvalgets forslag til § c regulerer krav på kompensasjon når en tjenestemann blir hindret i å tiltre stilling utenfor statsforvaltningen på grunn av bestemmelse om ventetid. Utgangspunktet er at tjenestemannen i ventetiden har rett til kompensasjon som svarer til lønnen i den tidligere stilling med tillegg av pensjonskostnader, likevel begrenset til lønnen i den nye stillingen hvis den er lavere. Dersom det på grunnlag av regelverksendring blir nødvendig med mer bruk av vilkår om ventetid, kan dette ha en budsjettmessig side som det ikke er tatt høyde for i dag.

§ c tredje ledd oppstiller imidlertid en mulighet til å *”gjøre unntak fra retten til kompensasjon ved overgang til stilling eller verv i virksomhet som embets- eller tjenestemannen hadde til oppgave å regulere eller kontrollere, så langt vedkommende kan ventes å ha annen inntekt i ventetiden”*. Dette forslaget til unntaksbestemmelse er basert på følgende begrunnelse i NOU 2012:12 side 100: *”Det kan reises spørsmål om kompensasjon for ventetiden også bør gis for ventetid ved overgang til en stilling eller virksomhet som den statsansatte har hatt til oppgave å regulere eller kontrollere. Enda mer kan spørsmålet melde seg ved overgang til en virksomhet som den ansatte i sin stilling i forvaltningen forhandlet med eller gjorde innkjøp fra. Her kan overgangen i enkelte tilfelle ha karakter av ”sidebytte”, og kompensasjonen kan bli oppfattet som en belønning for å la være å utsette forvaltningsorganet for et påtakelig tap*

av allmenn tillit. Utvalget foreslår derfor en adgang til å gjøre unntak fra hovedregelen om kompensasjon der en slik kompensasjon kan fremstå som åpenbart urimelig”.

Det legges til grunn at det må være i bare helt spesielle tilfeller at et slikt unntak som foreslått kan være aktuelt, og at denne unntaksbestemmelsen derfor vil praktiseres svært restriktivt av departementet. Likevel viser eksemplifiseringen i begrunnelsen for forslaget at også dette er en regel som kan være særlig utfordrende for spesialiserte forvaltningsorganer som Ptil, hvor man er avhengig av å rekruttere personell fra den samme næringen som man fører tilsyn med for å innhente relevant fagkompetanse, samtidig som det er en vekselvirkning ved at man også jevnlig mister personell ved at disse går over til/tilbake til stillinger i industrien vi fører tilsyn med. Det er avgjørende for at Ptil skal kunne ivareta sine oppgaver som tilsynsetat innenfor et spesialisert fagfelt at det ikke bygges unødige barrierer for vår rekruttering av personell, jf. ovenfor.

Med hilsen

Anne Vatten e.f.
direktør juss og rammevilkår

Paul Bang
senior rådgiver

Dette brevet er godkjent elektronisk i Petroleumstilsynet og har derfor ingen signatur

Arbeidstilsynet

VÅR DATO
03.01.2014
DERES DATO

VÅR REFERANSE
2013/39814 819/2014
DERES REFERANSE

1

VÅR SAKSBEHANDLER
Trine Lund tlf 901 14 645

Arbeids- og sosialdepartementet
Postboks 8019 Dep.
0030 OSLO

**HØRING - NY LOV OM KARANTENE ELLER SAKSFORBUD VED OVERGANG
FRA POLITISK STILLING I DEPARTEMENTET TIL ANDRE STILLINGER MV OG
FORSLAG TIL ENDRINGER I LOV OM STATENS TJENESTEMENN**

Vi ber om at vårt referansenummer 2013/39814 oppgis ved svar.

Det vises til brev fra AD (ref 13/3130) hvor det bes om eventuelle merknader til høringen om ny lov om karantene eller saksforbud ved overgang fra politisk stilling i departementet til andre stillinger mv og forslag til endringer i lov om statens tjenestemenn.

Vedrørende Lov om karantene mv. ved overgang fra politisk stilling i departementene til andre stillinger mv.

Arbeidstilsynet har ingen merknader til lovutkastet da dette er en uaktuell problemstilling for etaten.

Vedrørende forslag til endringer i lov 4.mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn mv.

Med bakgrunn i regelverkets primære formål; å styrke grunnlaget for tillit til den offentlige forvaltning, er Arbeidstilsynet positive til bestemmelser som sikrer en mer enhetlig mulighet til vurdering av behovet for karantene eller saksforbud ved overgang fra en statsstilling til en stilling utenfor statsforvaltningen for høyere og enkelte andre stillinger.

Med hilsen
Direktoratet for arbeidstilsynet

Tone Sandø
avdelingsdirektør, Organisasjon
(sign.)

Trine Lund
seniorrådgiver, Organisasjon
(sign.)

Dette brevet er godkjent elektronisk i Arbeidstilsynet og har derfor ingen signatur.